

הרדיפות פסקו, אולם דעתו של ג' כאל לא נשתנתה. הוא אמר בשיחה לענתביץ מה שיש לכם כבר בארץ יש - אך ליותר מזה אל תקוו. שום דבר חדש לא תוסיפו עוד בארץ. ועל פועלי-ציון אמר: תאמרו להם (להוע"צ) שאב הם יתנהגו על פי סעיף ז' של תקנותיהם, לא תשאר מהם פרסה. המפקד ביפו מוסיף להתנהג כדרכו. את הצידה של האניה ולקן לא נתן להוריד, אלא בתנאי שימסרו לו שבעים אחוזים מכל. היהודים רצו לתת 30 אחוזים. העניין עד נסעתו מאלכסנדריה לא בא לידי גמר. הגמנסיה ושאר בתי הספר קבלו פקודה שהם מחויבים ללמד את השפה התורכית באותה מידה שנלמדת בה השפה העיקרית. הכתיבה בעברית (במכתבים) עוד הפעם נאסרה. הסצב החמרי בירושלים הולך ורע. הרבה צרכים אי אפשר להשיג אפילו בכסף.

כ"ג סיון. [5.6.1915]

אמש נודטנתי את ד"ר זיטלובסקי בביתו של הד"ר אלסברג. נוכחו שם גם רוטנברג, דודוביץ מהס"ס, סירקין ועוד אחדים משלנו. השיחה נסבה כמובן על שאלת הלשונות. זיטלובסקי פיתח את "התיאוריה" ע"ד הטבטים העברים השונים דוברי אידיש, דוברי עברית וכו'. הוא עשה עלי רוסס של בינוניות. יש לו כשרון הדבור. יכול הוא לנסח את דבריו בצורה יפה ונאותה, אך לא יותר מזה, אין בו כל עמקות, לא של מחשבה ולא של רצון. הרוסס שקבלתי מסנו אמש היה אותה הרוסס שקבלתי מקריאת כבתיו. "מגידות" כתובה בסגנון נאה - ותו לא. אין כל סימן של מקוריות. יכול הוא לשלב ולכרוך רעיונות ודברי רעיונות (ידועים) זה בזה ולברוא קומבינציות לא חדשות בעצם, אך מה שידוע אצלנו בשם פש"ל, אך איננו מגיד שום דבר חדש משלו. איש שיחה נעים ומעניין ופופולריזטור בעל כשרון. הנה מה שמצאתי בזיטלובסקי.

ורוטנברג הולך ועושה חיל. כפי הנדמיע כבר משך ברוחו את אב. כהן, ^להבטיח לתת עזרתו. תכניתו נשתנתה עכשיו במקצה. קודם רוצה לסדר את כל העם העברי בתור אומה שתבוא בדברים בתור סכזו את האומות הלוחכות ותציע את ההתחברותה בתור בעלת ברית בתנאי שימסרו את ארץ-ישראל לעם העברי ליסד עם ממלכה ובקשיתנה כווי זכויות וזכויות לאומיות ליהודים בשאר הארצות. הכחות הסודרים של העם העברי יבחרו מתוכם הנהגה מעין שלטון עברי, שהוא ינהל את הכו"ס בין העם העברי ובין האומות הנלחמות. כששלטון זה ימצא לנחוץ ליסד לגיון יהודי, תחל הרכות בידן - ובזה סינה קצת מתכניתו הקודמת. הלגיון אינו שוב פעולה קודמת למעשה וחלק הכרחי אלא קדמותה, לשלטון העברי, אחרי שהעם יהיה מסודר והאוטות יכירו בנו עם ויתחברו איתנו ויטלאו את דרישותינו.

כ"ה סיון. [7.6.1915]

הערב היתה ישיבת הועד המרכזי יוצאת מן הכלל בהשתתפותו של רוטנברג. רוטנברג סינה כבר את תכניתו מאשר הציע לפנינו בראיוננו הראשון. עכשיו התכנית היא יותר הגיונית, עקבית ומתאימה למצב הדברים. קודם צריך לארגן את כל העם העברי שיכריש את עצמו בתור אומה וידרוש את א"י בשביל העם העברי. ההסתדרויות השונות יסיכמו לשני עיקרים אלה יבחרו באי-כח ובאי-כח אלה יהיו את "השלטון הלאומי" של היהודים שיבואו בדברים עם העמים ע"ד נתינת א"י בתור ממלכה ליהודים. השלטון הזה יחליט את מי יתחבר ומה 888 לעשות, אם ליסד לגיון או לא.

